

socialmedicinsk tidskrift

Fyrtiotredje årgången · juni 1966 · häfte 6

Allmän redaktion:

med. lic. E. Husmark, redaktör och ansvarig utgivare
med. lic. Per Chr. Jersild
fru Brita Bahrton

Vetenskaplig redaktion:

Prof. Gunnar Lindgren, Lund
prof. Ragnar Berfenstam, Uppsala
prof. Gunnar Inghe, Stockholm
prof. Bengt Lindegård, Göteborg

Villagatan 5, Stockholm Ö. Tfn 08-22 47 40 (vx).
Postgiro 11 79.

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur
smt utan angivande av källan förbjudes.

Propagandan om u-landshjälpen

Alla är vi nog numera på det klara med, att hjälpen till svält- och utvecklingsländerna — utöver fredsanssträngningarna — är den mest angelägna uppgift som i dag finns. Upplysning och agitation om kollektiva och personliga bidrag till livsmedel och förnödenheter åt nödlidande folk och hela kontinenter sköljer dagligen över oss genom alla kommunikationskanaler, i tidningar, tidskrifter, radio-TV, från predikstolar och i politiska diskussioner.

Men det behövs inte så mycket för att väcka medmänskliga känslor, förståelse och givmildhet till liv. Många exempel härpå har under årens lopp demonstrerats i vårt land. Den våldsamma och generaliserade agitationen för hjälpen hotar nu att motverka sitt syfte.

Det hänger nu inte alls på folks vilja eller ovilja att hjälpa utan på ett vida svårare problem, nämligen hur hjälpåtgärderna skall utformas och distribueras för att verkligen komma rätt till godo och meningsfullt skapa en bättre framtid för u-ländernas folk.

Tusen hinder och fällor möter redan det barmhärtighetsverk, som alla är beredda att satsa till och som avser att ge mat och skaffa andra nödvändiga livsbetingelser åt de värst drabbade och katastrofhotade. På det lokala planet och inom begränsade områden har Röda korset i alla delar av världen gjort väldiga insatser. Organisationens grundmurade förtroende, dess långa erfarenhet och trimmade personal garanterar bästa möjliga utfall. Detsamma kan principiellt sägas om Rädda barnen. Missionens verksamhet har inom de länder och om-

råden som öppnat sig för den visat sig kunna utrota fördomar och analfabetism samt skapa nya och bättre existensvillkor för en tillbakasatt befolkning.

Annars hotas de enorma kvantitativa behovens tillfredsställande av motsvarande svinn och förstörelse av goda pengar och förnödenheter. Felaktiga urval och oskyddade sändningar, bristfälliga och otillräckliga förvaringsutrymmen, en inkompetent eller korruperad förvaltning och distribution, religiösa eller vanemässiga tabun och tänkesätt i mottagarlandet — allt medverkar till att kunna spolia eller förringa värdet av stora organiserade hjälpinsatser. Själva svältbegreppet har för övrigt ingen allmängiltig definition. Det har visat sig vara mycket tänjbart med hänsyn till politiska syften eller andra krassa beräkningar.

Det är sannolikt att dessa förhållanden i dagens läge medför en viss paralysering såväl av FN:s stödorgan som av de regeringar, som dirigerar den bilaterala hjälpverksamheten i olika u-länder. Ändå kan det politiska ansvaret som vilar på FN och i vårt land på vår egen regering inte tillåtas vika för svårigheterna. Det finns inget fel på hjälppviljan. Däremot är det stor fara för att det hos oss uppgiterade intresset förvandlas i sin motsats om de politiska makthavarna inte har några förslag att komma med och inte ens har några kommentarer att göra.

Riktigast är det — som vanligt — att säga som det är. Den svenska agitationen för starkt ökad u-landshjälp är prematur och i dagens läge överdimensionerad. Den förklaras av att vi för första gången i historien dagligen och stundligen genom massmedia och annan information kan följa världens gång och medmänniskornas lidanden medan de pågår.

Alla förutsättningar skapas sålunda för en psykologisk 'Weltschmerz' som pockar på att bli förlöst, helst omedelbart. Västståndet i vårt land verkar extra uppfordrande på samvetena. Men att, som faktiskt sker i officiella sammanhang, av ängslan för att såra eller hämma den växande hjälpopinionen inte låtsas om de hinder som finns, är minst sagt betänkligt. Av allt att döma kan den marterande situationen inte väntas bli sanerad annat än på mycket lång sikt och under generationer.

Det är de om u-landsproblemen mest insiktsfulla och sakkunniga som nu borde ha ordet. Endast de som studerat och erfarit om verkligheten kan skapa kongruens mellan hjälppviljan och verkställigheten av rätta åtgärder. Under tiden finns det anledning att kanalisera den ökade offerviljan till de organ som länge visat sig kunna med framgång driva bestämda lokala företag i u-länderna. Den obetänksamma och ytliga propagandan kan däremot med fördel undvaras.